Сепа 60 гр. Цана 60 гр.

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА - КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 39 (187) БЕЛАСТОК 27 ВЕРАСНЯ 1959 ГОДА ГОД IV

УЛАДЗІМІР СТАНКЕВІЧ
старшыня Галоўнага праўлення Беларускага грамадска - культурнага таварыства

Шырэй разгарнуць культурна-асветную дзейнасць

Асноўным напрамкам дзейнасці Беларускага грамадска - культурнага таварыства ў Польшчы ёсць культурна - асветная дзейнасць. І ў гэтай галіне БГКТ мае ўжо даволі вялікія дасягненні.

Але мы, усе члены БГКТ, а асабліва актывісты, павінны як найчасцей ставіць сабе такія пытанні: Ці нашыя дасягненні ў культурна-асветнай дзейнасці ўжо здавальняючыя і ці нашая культурна - асветная дзейнасць ахоплівае ўсе праявы жыцця і запатрабаванні беларускага насельніцтва? І вось уніклівы адказаўшы на гэтыя пытанні, дык атрымаецца што не.

Глянем на дзялянку асветы. Маем на Беласточчыне даволі вялікую колькасць пачатковых школ, у якіх звыш 10-ці тысяч беларускіх дзяцей вывучае сваю родную мову. Маем беларускую мову і ў сярэдніх школах, у педагагічным ліцэі і ліцэі выхавацельніц дзіцячых садоў. Маем беларускую філалогію ў беластоцкай настаўніцкай студыі і кафедру беларускай філалогіі ў Варшаўскім універсітэце. Маем вельмі многа, але надта не хапае яшчэ ці лат чаго, каб гэтыя дасягненні былі здавальняючымі.

Мы вельмі мала дапамагаем асветным уладам у рэалізацыі ўсіх заданняў у галіне шырокага і ўсебаковага развіцця асветы, а менавіта:

1. Існуючая цяпер сетка пачатковых школ стварае ўжо ў асноўным усе абставіны да выканання школьнага абавязку ўсімі дзяцьмі, як у вёсцы, так і ў горадзе. Аднак усё яшчэ даволі вялікая колькасць дзяцей знаходзіцца па-за школай. Трэба весці сярод бацькоў гэтых дзяцей выясняючую працу, каб пасылалі дзяцей у школу, каб дзеці абавязкова канчалі пачатковую сямікласавую школу.

2. Трэба арганізаваць бацькоў, каб дапамагалі настаўнікам павышаць узровень навучання і выхавання дзяцей.

3. Трэба клапаціцца аб дзецях, якія не маюць бацькаўскай апекі — аб дзецях сіротах.

4. Трэба як найшырэй мабілізаваць усё насельніцтва да ахвярнага ўкладу ў пабудову новых школьных будынкаў.

5. Дапамагаць у пашырэнні сеткі прафесіянальнага школьніцтва, асабліва школьніцтва сельскагаспадарчага.

6. Шырока папулярызаваць і дапамагаць у арганізаванні асветы для дарослых. Весці барацьбу супроць адраджэння анальфабэтызму.

Новы школьны год толькі што распачаўся і ад нас залежаць канчатковыя яго вынікі ў навучанні і выхаванні нашых дзяцей. Настаўнік зробіць многа, але тады толькі, калі мы яму дапаможам.

Гэткія ж самыя, калі яшчэ не горшыя, абставіны ў галіне культуры. Маем ужо сапраўды вялікія дасягненні, але яны вельмі аднабаковыя. На працягу 1958 і 1959 гадоў, паважна ўзрасла колькасць гурткоў самадзейнасці і амаль што падвоілася. Нядрэнна разгарнулася бібліятэчная сетка на вёсцы. Але на стварэнні гуртка самадзейнасці, ці бібліятэкі, не замыкаецца праблема развіцця культуры. Культура — паняцце вельмі шырокае і таму культурная дзейнасць павінна быць шырокай і ўсебаковай.

1. Трэба не толькі арганізаваць драматычны гурток, харавы, танцавальны, ці музычны. Але трэба таксама паклапаціцца аб дапамозе ў развіцці і дзейнасці гэтага гуртка. Клапаціцца аб тым, каб здабыць сродкі на пакупку патрэбных да працы гуртка матэрыялаў і абсталявання. Гурткі самадзейнасці павінны навязаць сувязь са ўсімі існуючымі вакол арганізацыямі культурнымі і грамадскімі ўстановамі, а яны напэўна дапамогуць гурткам самадзейнасці ў іх умацаванні і працы.

Беларускія гурткі мастацкай самадзейнасці павінны ўтрымоўваць цесную сувязь з Беларускім грамадска - культурным таварыствам, якое таксама дапаможа ў іх дзейнасці.

2. Утварэнне бібліятэкі забавязвае да папулярызацыі чытэльніцтва кніжкі, яе разумення і выкарыстання здабытых ведаў. Арганізаваць калектыўнае чытанне кніжак і іх абмяркоўванне. Дбаць аб такой падборцы кніжак да бібліятэкі, каб гэтыя кніжкі садзейнічалі павышэнню культурнага ўзроўня насельніцтва. Трэба дабіцца таго, каб моладзь і дарослыя любілі чытаць кніжкі і часопісы і ўмелі карыстацца здабытымі такім чынам ведамі.

3. Трэба папулярызаваць патрэбу культуры і гігіены ў асабістым жыцці, культурнага выгляду хаты, панадворка і вуліцы. Супольнымі намаганнямі будаваць у вёсцы пральню і лазню, будаваць каналізацыю.

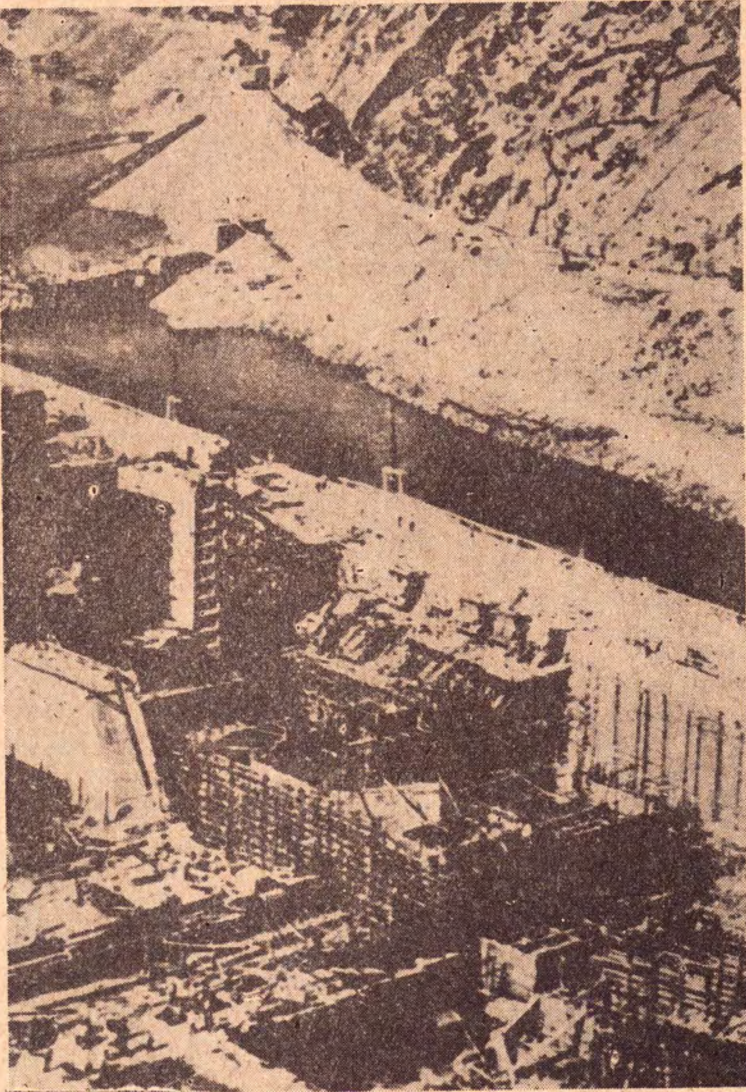
4. Змагацца з забабонамі і цямнотаю. Шанаваць і папулярызаваць толькі разумныя і прагрэсіўныя традыцыі, якія дапамагаюць чалавеку ў развіцці культуры.

5. Трэба моцна задбаць аб развіцці фізкультуры. У кожнай вёсцы павінен утварыцца сапраўдны спартыўны гурток. Шырока папулярызаваць у вёсцы ўсе спартыўныя дысцыпліны.

6. Арганізаваць культурныя вечарыны. Ліквідаваць п'янства і хуліганства, бо гэта найбольшы вораг усіх культурных пачынанняў.

Усе гэтыя заданні можна паспяхова выконваць толькі тады, калі ўвесь актыў нашага Таварыства, якога маем не мала, зразумее асноўнае ў іх працы і ў чым яе галоўны сэнс.

НАРОДНАМУ КІТАЮ 10 год

МАКСІМ ТАНК

НА ЖАМЧУЖНАЙ РАЦЭ

Зара нацягнула свой лук,
Каб сонца паслаць у сусвет.
Драўляных абцасаў стук,
Як ляскание кастанет.
— Хэй-Хо-Хай!

Скрып кранаў ля берагоў.
Лес мачтаў — куды ні глянь
Зноў будзіцца ад гудкоў
Надводны раён Чжу Чжань.
— Хэй-Хо-Хай!

На палубах дзетвара.
Ва ўсіх на плячах — паплаўкі,
Каб не патануць на вірах
Здрадлівай Жамчужнай ракі.
— Хэй-Хо-Хай!

Кранулiся джонкі з зарой.
На кожнай смех, гоман чуваць.
І, як на радзіме маёй,
Прачнуўшыся, пеўні крычаць
— Хэй-Хо-Хай!

А хвалям канца не відаць,
Успомніў я Нарач сваю.
Плывем мы ў бясконцую даль.
І я з весларамі пяю:
— Хэй-Хо-Хай!

БЕЛАРУСКІ ЛІЦЭЙ У БЕЛЬСКУ ГАСЦІЎ НАШЫХ ПАЭТАЎ

У мінулую пятніцу — 18 верасня моладзь Беларускага ліцэя ў Бельску наведалі нашы маладыя беларускія паэты — Алесь Барскі і Віктар Швед.

Віктар Швед з'яўляецца выпускніком гэтага папулярнага Ліцэя. На пачатку свайго выступлення ён прадэкламаваў некалькі сваіх першых вершаў, напісаных у дзіцячыя гады, яшчэ на польскай мове.

Верш «На памяць аб сябру» аўтар напісаў у 1946 годзе і прысвяціў яго свайму аднакласніку, сябру Супранюку, які трагічна загінуў з рук бандытаў. Аўтар вучыўся разам з ім у Беларускім ліцэі ў Бельску.

Алесь Барскі, аказалася, таксама духоўна звязаны з гэтай школай. Свае выступленне пачаў вершам «Першае каханне», які прысвяціў моладзі Ліцэя.

Глыбокая лірыка твораў Алеся Барскага выклікала своеасаблівае ўражанне ў слухачоў.

Аўтары былі ўзнагароджаны мноствам цудоўных букетаў, падараных ад шчырага юначага сэрца, за прыгожыя, хвалюючыя вершы. Гасцінны стол акружылі першыя паклоннікі іх талентаў, просячы аўтографы. Многа радасці і ўсхваляваных размоў, падарункі, нясмелыя, запытанні, відаць, школьных паэтаў і паэтэс.

Будучыя выпускнікі Ліцэя — вучні XI класа запрасілі Алеся Барскага і Віктара Шведа на свой выпускны баль 1960 года.

У канцы сустрэчы са словамі шчырай падзякі, накіраваных да госцяў, выступіў дырэктар Яраслаў Васільевіч Кастыцэвіч. (ся)

© PDF: Kamunikat.org 2022 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

© PDF: Kamunikat.org 2022
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

КІТАЙСКАЯ КАЗКА

Жыў у Кітаі адзін просты хлапец з народа. Называўся Ма-лян.

Меў ён чарадзейскі пэндзаль. Што толькі ім не нарысаваў усё ажывала. Ма-лян вельмі не любіў паноў і багацеяў і з дапамогай свайго чарадзейскага пэндзля рабіў ім розныя шкоды. Паны ўз'еліся на Ма-ляна. Але нічога яму не маглі зрабіць, бо Ма-лян быў мудры, як увесь яго народ.

І вось аднойчы Ма-лян нарысаваў натоўп народа, які падняўся на паноў. І перамог народ сваіх ворагаў, і выгнаў іх з сваёй краіны. І нарысаваў Ма-лян прыгожую багатую краіну. І ажыла гэтая краіна, і сталася яна сапраўды вольнай і багатай, такой якой нарысаваў яе Ма-лян.

✲

29 верасня 1949 года была праклямаваная Кітайская Народная Рэспубліка. Гэты вялікі дзень у жыцці кітайскага народа папярэдзіла шматгадовая вызваленчая барацьба кітайскіх рабочых і сялян, супраць англійскіх каланізатараў і радзімай буржуазіі на чале з Чан-Кай-шы.

10 год прайшло з таго дня. 10 год! Які ж гэта маленькі адрэзак часу ў параўнанні да 6000-ай гісторыі Кітая! Але як жа вялікімі пакажуцца нам гэтыя 10 год, калі глянем на змены, якія адбыліся ў Кітаі за 10 год. З краіны цёмнай і галоднай, галечнай і слабой, з якой ніхто нават не думаў лічыцца, Кітай ператварыўся ў магутную дзяржаву. І хоць заходнія капіталістычныя дзяржавы ўсё яшчэ не прызнаюць Кітайскай Народнай Рэспублікі (не хочуць прыняць у ААН), то факт астаецца фактам: 600-мільённая Кітайская Народная Рэспубліка жыве і дзейнічае Расце нават не з года ў год, але з дня на дзень Змены, якія праходзяць у Кітаі, надта вілавочныя, каб не выклікалі хвалявання. У вялікай шматнацыянальнай краіне, дзе не было прамысловасці, дзе панаваў усенародны анальфабетызм, дзе людзі з прадвекаў былі нявольнікамі, дзякуючы дзейнасці і барацьбе Камуністычнай партыі, родзіцца новае жыццё. Прыходзіць да людзей свабода, радасць, вера ў будучыню. У забітых вёсках арганізуюцца школы і бальніцы. Будуюцца фабрыкі, масты, чыгункі, электрастанцыі. Ці ж гэтага не дастаткова, каб кітайцы сталіся адным з найбольш аптымістычных народаў. Яны зразумелі, што ўсё робіцца для іх.

Мяне да слёз захапляе сучасны Кітай з яго спецыфікай будовы сацыялістычнага ладу.

Народныя кітайскія фантастычныя казкі праз 10 год набылі рэальны воблік.

ЗЕРА ЛЕЎЧУК

Дзеля вечнага міру

Ужо не ад сёння ў разуменні простага чалавека, які жыве на нашай невялікай, як аказваецца планеце, паўстае пытанне: «Чаму справа міру ўвесь час знаходзіцца ў небяспецы, калі так на Усходзе, як і на Захадзе гаворыцца аб неабходнасці ліквідацыі войн?

18 верасня, перад дэлегатамі, якія прадстаўляюць 80 дзяржаў у Арганізацыі Аб'яднаных Нацый, савецкі прэм'ер М. С. Хрушчоў выступіў з абшырнай прамовай, у якой заключалася дэкларацыя аб агульным разбраенні. Савецкія прапановы ў галіне раззбраення можна акрэсліць адным словам: небывалыя.

Прыняцце іх усімі дзяржавамі на Захадзе і Усходзе азначала б у суме здзяйсненне мараў кожнага простага чалавека.

Што ж тады прапануе Савецкі Саюз? — Роспуск усіх збройных сіл, знішчэнне ваеннай тэхнікі і запасаў ваеннага абсталявання, поўную забарону прымянення атамнай зброі і знішчэнне яе запасаў, поўную затрымку вытворчасці і знішчэнне ракетнай зброі, прызначанай для ваенных мэт, і ўрэшце, забарону прымянення хімічнай і бактэрыялагічнай зброі. Рэалізацыя гэтых намераў, згодна савецкіх прапаноў, павінна была б здзейсніцца ў трох этапах.

Першы этап звяртаецца да ўжо прадстаўленых у 1955 годзе савецкіх прапаноў у падкамісіі ААН. Савецкі Саюз і на гэты раз прапануе агранічыць збройныя сілы СССР — ЗША і Кітайскай Народнай Рэспублікі да 1 мільёна 700 тысяч жаўнераў, а ў Англіі і Францыі да 650 тыс. жаўнераў. Збройныя сілы другіх краін, павінны былі б быць паменшаныя таксама ў пэўных прапорцыях.

Другі этап ахапіў бы поўную ліквідацыю збройных сіл і ваенных баз на чужых тэрыторыях.

Трэці этап прадугледжвае знішчэнне ўсіх родаў атамнай і ракетнай зброі, ліквідацыю ваеннай авіяцыі, зняцценне міністэрстваў абароны, і спыніць прызначэнне сродкаў на ваенныя мэты.

Савецкі Саюз высоўваючы сямігадовы план агульнага раззбраення ўлічвае таксама рад апасак заходніх дзяржаў. Знішчэнне ліквідацыі ракетнай зброі на трэцім этапе азначае, улічэнне дагэтуляшніх апасак заходніх дзяржаў адносна перавагі Савецкага Саюза ў галіне ракетнай зброі. Урэшце Савецкі Саюз высоўвае акрэсленыя прапановы ў галіне кантролю над ходам выканання плана раззбраення, а таксама і ў пазнейшым перыядзе.

Прыняцце савецкай прапановы прынясло б свету карысці, якія цяжка акрэсліць словамі. Уявіце сабе, што пасля 7-мі год перастала б існаваць якая - небудзь магчымасць узнікнення сусветнага, або лакальнага збройнага канфлікту. Усялякія спорныя пытанні павінны былі б вырашацца толькі шляхам дэбатаў і нарад. Найбольшай карысцю быў бы безумоўна ўнутраны спакой кожнага чалавека, упэўненасць, што ані заўтра ані паслязаўтра нікому не ўпадзе на галаву бомба.

А якія ж матэрыяльныя карысці? Сто мільёнаў людзей змабілізаваных сёння ў розных арміях, магло б пачаць работу ў фабрыках і ў сельскай гаспадарцы, каб павялічваць багацце народаў. У сучасны момант — як сказаў М. С. Хрушчоў — каля ста мільярдаў долараў прызначаецца з года ў год на збраенні. Гэтая агромная сума магла б быць выдаткавана на пабудову фабрык, школ і культурных устаноў, не толькі ў развітых краінах, але і ў адсталых краінах на азіяцкім і афрыканскім мацярыках. Вось асноўная думка, якая кіруе савецкімі прапановамі.

Цяжка сёння сказаць, у якім напрамку накіруюцца дальнейшыя размовы на тэму агульнага раззбраення. Адно толькі пэўнае, прапановы выказаныя кіраўніком савецкай дзяржавы на XIV Сесіі Агульнага пасяджэння Аб'яднаных Нацый у Н'ю-Йорку выклікалі глыбокія хваляванні так сярод кіраўнікоў усіх дзяржаў, як і грамадства ва ўсім свеце.

Савецкі праект не з'яўляецца ўтопіяй, як хацелі б бачыць яго, штопраўда нешматлікія, але ўплывовыя дзеячы ў некаторых заходніх дзяржавах. Калі аднак гэтыя засцярогі маглі б аказаць уплыў на адцягванне прыняцця савецкіх прапаноў, то Савецкі Саюз згодны ад сёння прыступіць да абмеркавання больш вузкіх праблем, звязаных з раззбраеннем. Сярод гэтых праблем М. С. Хрушчоў назваў стварэнне зоны кантролю і інспекцыі на тэрыторыі краін Заходняй Еўропы. Стварэнне ў сярэдняй частцы Еўропы безатамнай зоны, ліквідацыя ваенных баз на чужых тэрыторыях, а таксама падпісанне дагавору аб неагрэсіі паміж дзяржавамі, членамі НАТО і дзяржавамі Варшаўскага Пакту.

Частковыя пагадненні маглі б быць уступам да агульнага раззбраення, а г. зн. уступам да адвечнага міру на зямлі.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

З пабыўкі М. С. Хрушчова ў ЗША

На здымку: Прэм'ер М. С. Хрушчоў падарыў прэзідэнту Эйзенхаўэру знамя з гербам СССР — такое ж самае, як тое, якое савецкая касмічная ракета занесла на Месяц. Знамя змешчанае ў металічным шары дыяметрам каля 10 сантыметраў.

У другім радзе з левага боку: міністр замежных спраў ЗША Гэртэр і перакладчык.

ЦАФ — тэлефота

Б. Нікішюк

У ІМЯ АЙЧЫНЫ

9)

У маі атрад Макарава налічваў ужо 250 чалавек. На дапамогу партызанскім атрадам пад Ружанай была выслана 120-асабовая група, якую ўзначалілі капітан Косцін і Пётр Бяседзін.

Па дарозе прынялі яны ўдзел у вялікай бітве з нямецкімі атрадамі. Тады загінула ад партызанскіх куль каля ста немцаў. Аднак гэтая бітва мела трагічныя вынікі для партызан, у жывых засталося ўсяго восем чалавек на чале з старшым лейтэнантам Андрэем Кузняцовым.

У канцы мая 18-асабовая група пад кіраўніцтвам Бакуна атакавала непадалёку вёскі Арэшкава групу гітлераўцаў, трох фашыстаў забіта на месцы. У той жа самы дзень быў злоўлены гітлераўскі шпіён, пераадзеты ў сялянскую вопратку. Затым партызаны накіраваліся ў Бельск і праз сувязную Марыю Нічыпарук дабылі план мясцовага аэрадрома.

На пачатку чэрвеня ў мясцовасці Саботка партызаны ўзарвалі мост даўжынёй у 50 метраў. Ён быў на шляху вялікага руху гітлераўскіх войск. У тым жа месяцы ўзарвана таксама цягнікі на ўчастках Гайнаўка — Нараўка, Гайнаўка — Чаромха і Чаромха — Нурэц.

Дыверсійная група ў складзе Аляксандра Юрчука, Уладыслава Койлы, яго жонкі Валі, а таксама Колі і Валодзі атрымала загад ўзарваць вайсковы эшалон каля вёскі Арэшкава. Яны хаваліся яшчэ ў зарасніках, калі выкрыў іх гестапаўскі даносчык. Хутка паведаміў ён жандармерыю, якая акружыла партызанскую групу. У баі загінулі Валя і Міша. Здраднікам аказаўся Кленік Хаманюк з Арэшкава. Па партызанскаму суду быў ён расстраляны.

Партызанскі рух з кожным днём пашыраўся. На кліч падпольнага Гайнаўскага раённага камітэта партыі мясцовае насельніцтва масава ўцякала з работ пры капанні акопаў для немцаў. Гаспадары навакольных вёсак пакідалі ноччу хаты і ехалі ў пушчу. Арганізоўваліся вялікія лясныя лагеры па некалькі сот сем'яў кожны.

Партызаны прыносілі сюды газеты і літаратуру. У лагерах арганізаваліся групы самаахові.

На пачатку чэрвеня 1942 г. у лясах Белавежскай пушчы дзейнічала каля трох тысяч партызан. На тэрыторыі Гайнаўшчыны працавала 47 антыфашысцкіх камітэтаў і 276 партызанскіх сувязных.

Ад 14 да 18 чэрвеня партызанскія атрады вялі перастрэлку з гітлераўскімі вайсковымі часцямі. Гэта моцна перашкодзіла немцам у арганізацыі абароны перад наступаючай Савецкай Арміяй.

Партызанскія атрады звярнулі асаблівую ўвагу на гайнаўскія фабрыкі, імкнучыся забяспечыць іх ад знішчэння. Аднак не ўдалося абараніць палац у Белавежскім нацыянальным парку. Ён быў падпалены на некалькі гадзін перад уступленнем савецкіх войск.

І вось надыйшоў доўгачаканы дзень свабоды.

17 чэрвеня 1944 года была вызваленая Белавежа, а на дргуі дзень Гайнаўка.

У сувязі з гэтым газета «Праўда», орган Цэнтральнага камітэта ВКП(б) ад 21 чэрвеня 1944 года пісала:

«На брэстцкім участку фронта нашыя войскі занялі важную чыгуначную станцыю — Чаромху. Здабыта нямецкія ваенныя магазіны, вялікую колькасць вагонаў, платформаў і паравозаў».

За гераічную барацьбу і пераможнае правядзенне аперацыі на ўчастку Козель, праз тэрыторыю Гайнаўшчыны і заходняга Буга — галоўнакамандуючы савецкіх войск даў загад маршалу Савецкага Саюза Канстанціну Ракасоўскаму, у якім, між іншым, чытаем:

«Сёння — 29 чэрвеня ў 22 гадзіны нашая сталіца Масква аддае ў імя Айчыны салют нашым гераічным войскам І Беларускага Фронта»

© PDF: Kamunikat.org 2022
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

© PDF: Kamunikat.org 2022
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

Літаратурная старонка

Трыбуна Беларускага літаратурнага аб'яднання ў Беластоку № 16

СТАГОДДЗЕ БЕЛАРУСКАГА ПЕРАКЛАДУ „ПАНА ТАДЭУША"

Мгр. М. Капанацкі

Першай славянскай мовай, на якую была поўнасцю перакладзена цудоўная паэма вялікага польскага паэта Адама Міцкевіча, з'яўлялася беларуская.

100 год назад, у жніўні 1859 года, у Вільні выйшла з друку невялічкая кніжачка, на вокладцы якой было напісана: «Пан Тадэуш, дванаццаць шляхецкіх быліц, напісаў Адам Міцкевіч. Перавярнуў на беларускую гаворку Вінцэнты Дунін Марцінкевіч». Тут змяшчаліся дзве першыя кнігі паэмы — «Гаспадарка» і «Замак». Пераклад гэтага выдатнага твора братняй славянскай літаратуры з'явіўся чвэрць стагоддзя пасля яго першага выдання ў Парыжы і праз год пасля першага выдання на польскай зямлі.

У факце выхаду беларускага перакладу паэмы Міцкевіча ў Вільні ёсць, несумненна, штосьці знамянальнае, што прымушае нас глыбей задумацца над гэтай вялікай літаратурнай падзеяй. Вільня — горад, з якім непарыўна звязаны ў Міцкевіча яго студэнцкія гады. Тут, у філамацкім асяроддзі, пачаўся духоўны рост паэта, тут калыска яго неўміручай творчасці, яго грамадскай і палітычнай дзейнасці. Тут, у 1822 г., з'явіліся «Балады і рамансы», у якіх польскі паэт выступіў ужо як майстар мастацкага слова, адчыняючы ў гісторыі польскай літаратуры новы, рамантычны перыяд яе развіцця. Вільня была, як бы прызначана да гэтай вялікай падзеі, якой з'яўляўся выхад беларускага перакладу «Пана Тадэуша». Менавіта тут, некалькі дзесяцігоддзяў назад пачалі зараджацца спрыяльныя ўмовы для ўзнікнення і паступовага развіцця беларускага літаратурнага руху. Гэтыя ўмовы былі створаны т. зв. «беларускай школай», якая існавала ва ўлонні польскага рамантызма. Прадстаўнікі гэтай «школы» займаліся вывучэннем этнаграфіі, фальклору, быту беларусаў і спрабавалі пісаць на іх роднай мове. Узначальваў гэтую школу Адам Міцкевіч. Праўда, паэт ніколі не пісаў на беларускай мове, аднак сваёй творчай дзейнасцю спрыяў узнікненню цікавасці да жыцця і культуры беларусаў.

Польскі літаратуразнаўца Галомбэк у сваёй працы п. з. «Вінцэнты Дунін - Марцінкевіч польска - беларускі паэт» (Вільня. 1932) правільна адзначыў, што: «Несумненна, не хто іншы, а толькі Міцкевіч мае вялікую заслугу ў абуджэнні цікавасці да песняў беларускага люду, тым больш, што пісьменнікі, якія належылі да беларускай школы, знаходзіліся пад яго моцным уплывам».

Гаворым усё гэта дзеля таго, каб можна было дакладней уявіць сабе, што выхад беларускага перакладу «Пана Тадэуша» ў Вільні не быў у пэўным сэнсе нейкай выпадковай з'явай, што так ці інакш, тут існавалі ўжо ў той час спрыяльныя абставіны для таго роду літаратурных мерапрыемстваў на беларускай ніве. А ведаем, што Марцінкевіч намагаўся выдаць свой пераклад у Мінску. Аднак яму там не пашанцавала і тады ён падаўся ў Вільню, дзе былі лепшыя ўмовы. Успомнім толькі, што ў гэтым горадзе на працягу 1837—1846 гг. выходзілі на змешанай беларускай і польскай мовах зборнікі т. зв. «Сялянскіх песняў з-пад Нёмана і Дзвіны», як вынік сур'ёзнай збіральніцкай працы вялікага прыяцеля Адама Міцкевіча — Яна Чачота. У Вільні за часоў Марцінкевіча гуртавалася польская і маладая беларуская інтэлігенцыя. На старонках мясцовага польскага друку ў другой палове XIX ст. пачалі з'яўляцца творы беларускай пісьмовай літаратуры і фальклору.

Бачым тады, што выхад беларускага перакладу міцкевічаўскай паэмы выдатна ўзбагачаў гэтую добрую традыцыю Вільні, як горада, які ўсё шчыльней і шчыльней вязаўся з беларускім літаратурным рухам.

Дунін - Марцінкевіч быў першым у беларускай літаратуры перакладчыкам Адама Міцкевіча, першым папулярызатарам яго творчасці сярод беларускага грамадства. І вось, лёс гэтага перакладу твора польскага паэта на беларускую мову нагадвае нам часткова падзеі, звязаныя з выхадам першага паэтычнага зборнічка Міцкевіча — яго «Балад».

Як адзначыў калісьці сам паэт у размове з Аляксандрам Ходзькай, яго балады былі распроданы вельмі хутка і найбольш куплялі іх служачыя і хатнія służанкі, куплялі простыя людзі. А некалькі дзесяцігоддзяў пазней, беларускі пераклад «Пана Тадэуша» выдаваўся на сродкі гэтых жа самых простых людзей. Марцінкевіч у прадмове да свайго перакладу скардзіўся, якія матэрыяльныя цяжкасці давялося яму пераадолець, каб выдаць паэму. Ён пісаў у прадмове, што пераклад выдаецца — цытую «на грошы — што шмат людзей злажылася, а паміж іх былі і мужычкі»...

Бачым цяпер, як моцна парадніла любоў люду арыгінальныя творы Міцкевіча і беларускі пераклад паэмы.

Пераклад «Пана Тадэуша» выйшаў з друку ў час ажыўленай палемікі ў польскім і рускім друку, аб беларускай мове і літаратуры. Ворагі беларускай творчасці адмаўлялі беларускай мове права быць мовай арыгінальнай творчасці, а тым больш перакладу. У польскім і рускім друку сфарміраваліся нават два супроцьлеглыя лагеры, адзін прыхільна настроены да беларускай творчасці, а другі варожа. Вось, менавіта, Марцінкевіч сваім перакладам уводзіў беларускую мову ў сферу літаратурнага ўжывання і адвяргаў рэакцыйную хлусню аб яе нібыта няпоўнацэннасці. Паэма з'явілася на мове, якая мела свайго абаронцу ў асобе Адама Міцкевіча. Гэта ён у сваіх парыжскіх лекцыях аб славянскіх літаратурах, якія чытаў на працягу 1840 — 44 гады так тлумачыў слухачам: «На беларускай мове, якую называюць русінскай, або літоўска - русінскай, таксама размаўляе каля 10 мільёнаў чалавек, гэта самая багатая і самая чыстая гаворка, якая ўзнікла даўно і выдатна распрацавана».

Марцінкевіч, перакладаючы «Пана Тадэуша», не толькі ўзводзіў беларускую мову на ступень літаратурнай, але адначасова намагаўся здзейсніць мары польскага паэта, які хацеў, каб яго кнігі трапілі пад страху. Марцінкевіч падарыў беларускі пераклад «Пана Тадэуша», як сам дакладна пісаў у прадмове: «простаму народу з-пад Дняпра, Дзвіны, Беразіны, Свіслачы, Віліі і Нёмана». І пісаў далей: «можа народ той просты, што з маткай - прыродай бліска жыве, прыйме гэты гасцінец ад свайго дудара, што апошнія мінуты свайго жыцця на карысць народу аддае». Так. Паэт хацеў сваім перакладам прынесці карысць грамадству. Намагаўся ў меру сваіх сіл садзейнічаць развіццю беларускай мастацкай літаратуры. А ў тыя гады, такія намаганні лічыліся дзяржаўным злачынствам, і таму, на стражы інтарэсаў самадзяржаўя стаяў жорсткі закон аб забароне беларускага друкаванага слова. Гэта тым больш датычыла перакладаў твораў Міцкевіча, у асобе якога ўлады бачылі свайго непрымірымага ворага, выкрывальніка самадзяржаўнага ладу. Усё гэта падрыхтавала трагічны лёс марцінкевічавага перакладу.

Перакладчыцкую працу над «Панам Тадэушам» пачаў Марцінкевіч не пазней 1857 года. На пачатку 1858 года ён адаў Віленскаму цэнзурнаму камітэту першую кнігу паэмы. 28 мая выйшаў дазвол на яе друк. 30 верасня паэт атрымаў дазвол на друк другой кнігі. У 1859 годзе Марцінкевіч здаў у друк пераклад. У жніўні 1859 года выйшаў першы сшытак паэмы з дзвюма першымі кнігамі, у тыражы 1000 экземпляраў. У той час быў назначаны новы цэнзар, які затрымаў увесь гатовы тыраж. 26 верасня выйшаў загад Галоўнага праўлення цэнзуры пры Міністэрстве народнай асветы ў Пецярбургу, згодна з якім, пераклад быў сканфіскаваны і знішчаны. Уцалелі толькі дзве — тры кніжкі. Адна з іх захоўваецца да сённяшняга дня ў бібліятэцы Ягеллонскага універсітэта. Такім чынам цэнзура царскага самадзяржаўя загубіла высокароднае пачынанне Марцінкевіча, які хацеў «Пана Тадэуша» распаўсюдзіць перш за ўсё сярод сярмяжнага люду Літвы і Беларусі. Ёсць меркаванні, што поўны тэкст перакладу паэмы знаходзіцца недзе ў архівах Варшавы. Прыгадаем некалькі радкоў з перакладу паэмы дзеля ўяўлення, як сто год назад гучаў «Пан Тадэуш» на гэтай багатай і чыстай, паводле азначэння Міцкевіча, славянскай мове:

Літва!—родна зямелька!
Ты, маўляў здароўе,
Той цябе ашанцуе, каму
безгалоўе,
Хто жыў калісь на ніўцы твaёй, як у раі,
І вось крывавы роніць
слёзкі ў чужом краі!—
Цяпер то, як ты красна,
я чую, я бачу,
І апішу, бо горка ўсё ж
па табе плачу!

Пераклад паэмы Міцкевіча з'яўляецца, несумненна, пэўным прыкметным крокам развіцця творчасці Марцінкевіча ў напрамку рэалістычнага метаду. У гэты час у яго арыгінальных творах хоць і паволі, аднак няўхільна, выспявалі элементы рэалізма. І таму, невыпадкова, увага паэта спынілася на гэтым выдатным Міцкевічаўскім творы, у якім так цудоўна спляліся паэтычная ілюзія і рэалізм. Без перабольшання скажам, што праца паэта над перакладам паэмы была вялікім творчым актам, глыбокім і шчырым пранікненнем у аўтарскую задуму. Такое эмацыянальнае ўспрыняцце Марцінкевічам паэмы Міцкевіча і дало ў выніку пераклад на даволі высокім прафесіянальным узроўні. «Пан Тадэуш» на беларускай мове ўяўляў сабой пэўную ступень на подступах да паслярэформеннай творчасці паэта, у якой значна паглыбілася рэалістычная плынь. Пераклад «урэшце» станавіўся арыгінальнай з'явай у беларускай літаратуры і да сённяшняга дня з'яўляецца сур'ёзным укладам у яе гісторыю.

(Працяг на стар. 6)

ЯША БУРШ

* * *

вечара збірае зоркі
і сыпле дзяціне
ў калыску
смяецца маленства
няхай кіне
месяц
шчасця пярсцёнак
належу
маме на пальчык
о цудоўна княгіня
скінь мне
свае пэрукі
і рукавічкі
маме на рукі
наніжы мне
на шнурочак
чуць бачаных зорачак
павешу
на шыі матулі
як прыйдзе з працы
мяне да сэрца прытуліць
буду з імі забаўляцца

© PDF: Kamunikat.org 2022
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

© PDF: Kamunikat.org 2022
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

КНЫШЭВІЦКІЯ ЦІКАВАСЦІ

Пятро Куклік са сваімі знаходкамі

Пятра Кукліка, што жыве на хутары каля Кнышэвіч, ведаюць усе ў аколіцы. Неаднойчы гаспадару захварэе карова ці іншая жывёла. Да ветэрынара ў Саколку ехаць далёка. А дзядзька Пятрук разбіраецца ў гэтых справах. У свой час Пятро Куклік закончыў санітарны курс, што дазваляе яму цяпер несці сялянам дапамогу.

Ды і наогул дзядзька Пятрук вельмі цікавы чалавек. У школу ён не хадзіў ніколі. Беднасць не дазваляла. Чытаць і пісаць навучыўся сам.

Яшчэ змалку цікавіўся ён археалогіяй. Ён ахвотна збіраў усё тое, што можа даць чалавеку хоць невялікую частку вестак аб мінулым.

Нядаўна мы наведалі Пятра Кукліка ў Кнышэвічах. Жыве ён бедна, нават вельмі бедна. Справа ў тым, што ён хварэе на сэрца.

Зараз, Пятро Куклік зусім не можа фізічна працаваць. І хоць гаспадарка ў яго невялікая, але сама жонка не можа з ёй справіцца. Таму і ў жыцці сям'і Кукліка вечны недахоп, і на сапраўднае лячэнне Куклік не можа сабе пазволіць.

Дзядзька Пятрук паказаў нам свае экспанаты. А ёсць сапраўды на што паглядзець. Гэта ж музей. На працягу шматгадовых пошукаў, Пятро Куклік сабраў цэлую калекцыю сярэднявяковых манет. Ёсць у яго першыя польскія манеты, якія з'явіліся за часоў караля Казіміра Вялікага, ёсць сярэднявяковыя рускія манеты, рымская або арабійская манета і шмат іншых старых манет.

Апрача гэтага Пятро Куклік сабраў шмат іншых, вельмі цікавых рэчаў. Ёсць у яго, напрыклад, каменная сякера, некалькі крэменяў.

— З мяне тут у вёсцы смяюцца, — сказаў з крыўдай дзядзька Пятрук. — Калі праходжу вуліцай дык вясковыя карапузы падсоўваюць мне з насмешкай усялякія каменчыкі. Смяюцца і старэйшыя. Ім я не здзіўляюся. Але вось крыўдна, калі нават вясковыя настаўнікі любяць таксама паздзеквацца. Але я на гэта мала звяртаю ўвагі. І калі мне трапіцца нешта цікавае, ахвотна папаўняю сваю калекцыю, бо веру, што ў канцы нехта зацікавіцца гэтымі рэчамі.

Побач Куклікавай хацінкі — крутая гара. На ёй старынны магільнік.

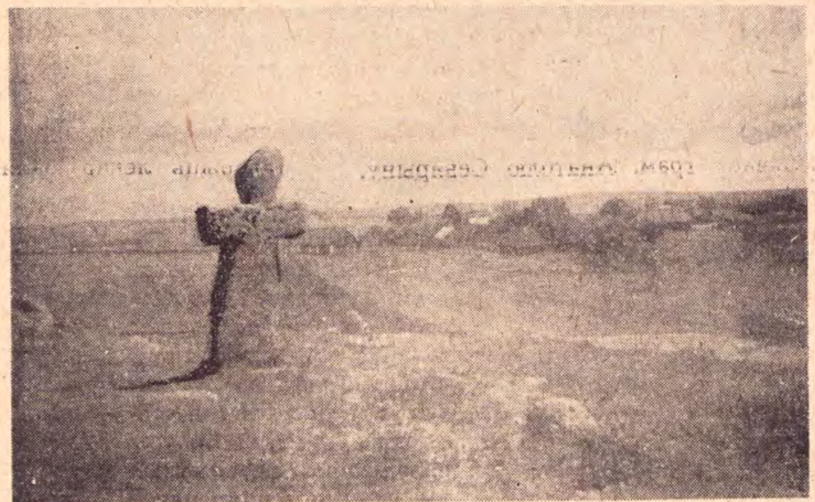
— Цікавы гэта магільнік, — расказваў Пятро Куклік, вядучы нас на гару. — Колькі я тут не шукаў не знайшоў ніякага напісу, ніякага знаку, які б гаварыў, калі ён заложаны.

Толькі з вельмі даўніх часоў, захавалася ў аколіцы лягенда, што некалі існавала вялікая ўрачыстасць, якую называлі «прыкладзіны». Калі чалавек памёр, дык яго вельмі ўрачыста закопвалі. Кульмінацыйным пунктам гэтых хаўтур былі так званыя «прыкладзіны», калі на магіле закопанага прыкладалі камень. Мабыць з таго часу і існуе гэты магільнік.

Пятро Куклік памятае ізноў, што калі яму было 10 год, дык у жыхара Кнышэвіч — Матылевіча памерла дзіцё. Яно было неахрышчанае і Матылевічу не дазволілі пахаваць яго на праваслаўным магільніку. Тады ён пачаў капаць магілу на старым магільніку. Капаючы натрапіў на шкілет чалавека. Усе жыхары вёскі (бачыў гэта і Пятро Куклік) былі здзіўлены велічынёй гэтага шкілета. Косці яго пальцаў, рук, ног, галавы былі амаль у два разы большыя, чымці ў сучаснага чалавека. Нажаль ніхто гэтым не пацікавіўся і шкілет зноў закапалі ў зямлю.

Мы ўзабраліся на вяршыню гары. Сярод яе на самым высокім месцы, стаіць нешта падобнае да крыжа, злепленае з каменнай масы. Вакол, роўнымі радочкамі, па 3, 4, 5 ляжаць уросшыя ў зямлю камені, відавочна магілы. Каго, калі і як тут хавалі на гэта маглі б адказаць толькі археолагі. А гэта несумненна было б вельмі цікава. Ды і наогул знаходкамі Пятра Кукліка варта зацікавіцца Беластоцкім археолагам. Яны напэўна сталіся б цэннымі экспанатамі Беластоцкага археалагічнага музея.

Тэкст і фота — **В. Баршчэўскі**

Від з магільніка на вёску Кнышэвічы.

МОЛАДЗЬ ГАЙНАЎШЧЫНЫ ДА ПРАЦЫ Ў ОГП

Як вядома, Сацыялістычны саюз моладзі арганізуе добраахвотныя дружыны працы (Ochotnicze Hufce Pracy), якія будуць накіраваныя ў заходнія ваяводствы краіны. Такія дружыны працуюць перш за ўсё ў будаўніцтве. У час працы можна закончыць будаўнічую рамесляную школу, а таксама папоўніць агульнаадукацыйныя веды. У працы добраахвотных дружын могуць удзельнічаць маладыя мужчыны ад 16 год жыцця ўзвыш. Накіроўваюць і афармляюць справы звязаныя з выездам усе павятовыя камітэты ЗМС.

Павятовы Камітэт ЗМС у Гайнаўцы амаль штодзённа наведвае па некалькі чалавек, якія цешацца, што ёсць магчымасці працаваць і адначасова здабываць прафесію, і папоўніць агульныя веды. Сакратар Камітэта тав. Янка Хіліманюк мае шмат працы, але заўсёды знаходзіць час, каб кожнаму ветліва ўсё аб'ясніць і калі трэба, аформіць выезд. Найбольш моладзі ПК ЗМС накіраваў у мінулым месяцы. Толькі ад 27 жніўня да 1 верасня паехала ў дабраахвотныя дружыны да будаўляных прац у Хожаве (Катавіцкае ваяводства) 19 чалавек. У тым ліку 10 чалавек з самой Гайнаўкі. Да паловы верасня ізноў выедзе кільканаццаць чалавек.

Пераважае моладзь ад 16 да 18 год жыцця, якая часта з тых ці іншых прычын не закончыла пачатковую школу. Яна хоча і будзе працаваць і вучыцца. Вярбоўка да ОГП прадаўжаецца. (М. К.)

Аляксей Карпюк

У МАЛАДЫЯ ГАДЫ

Па яго голасу я зразумеў: нешта здарылася. Ды не мог жа я паказацца ў такім выглядзе ў ліцэй! Я пачаў прасіцца.

— Не прыйдзе пан, пазваню ў паліцыю! — паабяцаў сакратар.

Завулкамі, адводзячы ад людзей галаву, я прабраўся ў ліцэй.

— Гэта што такое? — спытаўся сакратар, як певень, які збіраецца да атакі: адвёўшы позірк у бок.

Я амярцвеў. Сакратар трымаў злашчасную паперку, што я ўчора занёс генеральшы. Толькі цяпер я зразумеў, якая дурная была мая выдумка. Я пагарэў безнадзейна. Мне зрабілася млосна. Цела нібы хто абліваў варам хвалямі: то зверху ўніз, то знізу ўверх.

— Што гэта значыць, я цябе пытаю! — распальваючыся ад сваіх слоў, пракрычаў ужо сакратар, упершыню назваўшы мяне на «ты».

Падняўшы вочы і ўбачыўшы мае «фанары», ён сумеўся.

— Пане Кунцэвіч... — загаварыў да сакратара настаўнік, які заглянуў у гэтую хвіліну, але адразу пераменіў тэму: — Ого, правініўся, кавалер!

— Прашу пацікавіцца, пане прафесар, гэты... — тут сакратар, не падабраўшы слова, змерыў мяне зняважлівым позіркам і прадоўжыў: — самавольна ўзяў чысты бланк, выпісаў напамінанне генералу Янкоўскаму аб няўплаце за вучобу і занёс.

— 28 —

Учора генеральша зрабіла нам такую сцэну, што хоць уцякай са школы! Як вы расцэніце гэта?

— Магчыма, кавалер памыліўся. Бывае і так... — пачаў прафесар. Але ўбачыў сінякі, адразу змоўк, адышоў ад мяне далей і разгублена прамармытаў: — А ён заплаціў?

— Хто, генерал?! — недаўменна крыкнуў Кунцэвіч, ахінуў мяне позіркам, пастукаў сабе па лобе і пацісчуў плячыма.

Настаўнік выйшаў. Кунцэвіч не ведаў, што са мной рабіць. Ён то браўся за ручку, то клаў яе, то абапіраўся плячыма на крэсла, крытычна мераў яшчэ і яшчэ мяне позіркам. На гэтым сталым мужчыне хоць і быў добры касцюм, модны гальштук, з рукавоў вытыркалі накрухмаленыя, цвёрдыя манжэты з запінкамі, але твар ён меў тыпова вясковага дзядзькі, якога нядаўна добра пабрылі, памылі, апранулі і пасадзілі за стол з паперамі. Каб я расказаў усю праўду гэтаму, даволі прыстойнаму апалячанаму беларусу, ён, мабыць, уладзіў бы. Але ж ці мог я прызнацца?

— Ну, дык навошта ты гэта зрабіў, я цябе пытаюся апошні раз? Навошта табе спатрэбілася падрабляць мой подпіс? Што гэта за дзяцінная забабава?

Я пакорна стаяў, вінавата слухаў і маўчаў.

— Розных бачыў тыпаў, але такога...

Кунцэвіч нейкі час нерашуча разглядаў паперку. Стараючыся выдаць справядлівы прысуд, ён не мог канчаткова вырашыць. Відаць, у яго да мяне яшчэ таілася сімпатыя, і сакратар сябе пераконваў, што, каб расправіцца са мной, фактаў недастаткова. Ён шукаў важкі довад, які б схіліў яго рашэнне на той або на другі бок.

Падняўшы заклапочаныя вочы, разглядаючы

— 29 —

мае «фанары» яшчэ раз, Кунцэвіч загаварыў ужо ўпэўнена:

— І ведаеш, тут ліцэй. Разбойнікі нам не патрэбны... Ну, што ж! — уздыхнуў сакратар з жалем і заявіў: — За сфальшаванне дакументаў мы цябе звальняем!.. Эх, а я калісьці яшчэ рэкамендаваў цябе дырэктару! Заступіся за людзей!... Усё. Больш ты нам не патрэбны!

Я валокся з канцылярыі, ужо не хаваючыся. Насустрач беглі дзве вучаніцы. Адной з іх была Крыся. Праносячыся блізка, яна мяне штурхнула і гэтага не заўважыла.

12

Цяпер генеральскі дом стаў мне непрыязны. Пачало кідацца ў вочы тое, чаго раней не бачыў. Напрыклад, ўгледзеў, што вадасцёкавая рына на доме вісіць крыва. За домам стаяла будка, якую генерал змайстраваў сабе для летняга душа. Толькі цяпер я ўбачыў, што жалезная бочка, якая вытыркалася зверху, моцна паіржавела, стала непрыемнай, рудой.

Я ўжо быў прызвычаіўся, што ў мяне заняты час. Два месяцы жыў па строгаму раскладу: разносіў па горадзе пісьмы, вяртаўся дадому, варыў абед, а кожную вольную мінуту марыў аб Крысі. Цяпер пацягнуліся незвычайныя дні. Вучыцца адпала ахвота і ўдзень не ведаў, што з сабой рабіць. Усё часцей пачаў хадзіць па горадзе і шукаць працы.

Бацькі кожны тыдзень прысылалі мне з вёскі прадуктовую пачку. Наварыць ежы было з чаго. Адзін месяц у рукаве з крупамі я знайшоў 5 злотых. Другі месяц у буханцы хлеба ляжала 10 злотых. Але гэтага хапала толькі на дробныя выдаткі. Калі служыў пасыльным, вучыўся бясплатна.

— 30 —

© PDF: Kamunikat.org 2022
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

© PDF: Kamunikat.org 2022 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

УСПОМНІЦЕ ПРА ДОБРЫХ ЛЮДЗЕЙ

Праз адчыненыя вокны аўтобуса старой «Шкоды», урывалася пыльнае паветра. Аўтобус імкне не па шасэ, а па звычайным гасцінцы, крыху толькі згладжаным, каб можна было праехаць ПКС-ам.

У аўтобусе гавораць па-беларуску. Каля мяне дзве пажылыя жанчыны. Стараюся пачаць з імі гутарку.

— Можа гэта Шымкі? — звяртаюся да адной з жанчын.

— Так, гэта нашая вёска... — адказвае. Вы будзеце хіба здалёк.

— Не вельмі... З Беластока, з рэдакцыі «Нівы» — адказваю.

— Дык наведайце наш Пункт аховы здароўя — раіць мне. — І калі будзеце пісаць пра нашую вёску, успомніце пра добрых людзей, нашых лекараў.

Доўга марылі жыхары Шымкаў і кільканаццаці навакольных вёсак, каб адчыніўся тут Пункт аховы здароўя. Ведалі яны, што не надта ахвотна прыходзяць працаваць маладыя лекары да закінутых далёка ад большага горада вёсак. Але мары жыхароў гэтых вёсачак здзейсніліся. Пункт аховы зрадоўя быў адчынены 1-га лютага г. г. Цяжка было ў ім працаваць маладому фельчару грам. Анатолю Севярыну. Няўтульнае памяшчэнне, недахоп лекарскіх прыладаў, а нават неабходных медыкаментаў, многа пацыентаў — стварылі сапраўды вялікія цяжкасці ў працы.

Анатоль Севярын цярпліва чакаў каб хутчэй прыйшла дапамога.

Урэшце ён узрадаваўся: яго родны брат Валянцін Севярын, які закончыў Медыцынскую акадэмію ў Беластоку, вырашыў працаваць у Шымках. Валянцін Севярын нарадзіўся і выхаваўся ў вёсцы Мастаўляны, і таму м. інш. вырашыў вярнуцца да сваіх мясцін, лячыць сваіх людзей. Пачаў сваю працу ад 15 чэрвеня. Мучыла яго тое ж самае што і брата Анатоля: непрадак, нястача лекарскіх прыладаў, лякарстваў і г. д. Закасаў рукавы і бярэцца да сапраўднай працы. Перш за ўсё, сумесна з братам і рэвізорам гігіены, санітарам гэтага ж Лекарскага пункта грам. Аляксандрам Баршчэўскім пачаў наводзіць парадак у памяшчэнні Лекарскага пункта. Фанерай абіта сцены. Усё кругом памалявана фарбай... Зразумела, рабочы час, памагчы не было каму. Цяпер пануе там чыстата і парадак. Прыемна глянуць на ўсё. Лекар дбаў і аб сваёй прафесіянальнай працы. Ездзіў па вёсках, праводзіў масавыя прывіўкі дзецям і дарослым супроць заразных хвароб.

Для лепшых поспехаў у барацьбе з хваробамі неабходным быў рэнтгенаўскі апарат. Такі апарат пункт аховы здароўя ў Шымках атрымаў у падарку ад канадскай Палоніі ў канцы ліпеня.

— Я вельмі ўзрадаваўся, калі мы атрымалі рэнтгенаўскі апарат — гаворыць лекар Валянцін Севярын. — Без яго я не мог бы тут нічога зрабіць.

І сапраўды. Лекар паставіў перад сабой задачу правесці прасвечванне ўсяго навакольнага насельніцтва ад 14-га года жыцця ўзвыш. Дарэчы, гэтым апаратам нельга прасвечваць дзяцей — ён не прыстасаваны да гэтага.

Да гэтай пары ўжо прасвяціў больш 2000 сялян. Аказалася, што шмат з іх хварэе туберкулёзам. Лекар дапамагае ім, як толькі можа.

Цяпер ёсць тут таксама і аптэчны пункт, што вельмі карысна для сялян, якія не патрабуюць ехаць за асноўнымі медыкаментамі ў Міхалова.

У Пункце аховы здароўя ў Шымках неадкладна патрэбная медсястра. Ёсць і штат для яе, але няма кандыдаткі. Абавязкі медсястры дабраахвотна выконвае пакуль што акушэрка грам. Ядвіга Ковалік, дапамагаючы такім чынам лекару ў працы. Таму лекар вельмі ёй за гэта ўдзячны.

Лекар Севярын завёў картатэку, запісы на візіты і картачкі, як у вялікім гарадскім медыцынскім пункце. — Вельмі патрэбны у нас стаматолаг — гаворыць лекар. — Хворыя зубы і розныя зубныя хваробы, якіх шмат у маіх пацыентаў, з'яўляюцца прычынай іншых хвароб і часта патрабуюць неадкладнага лячэння.

— Якія Вашы планы на будучыню? — пытаю лекара Севярына.

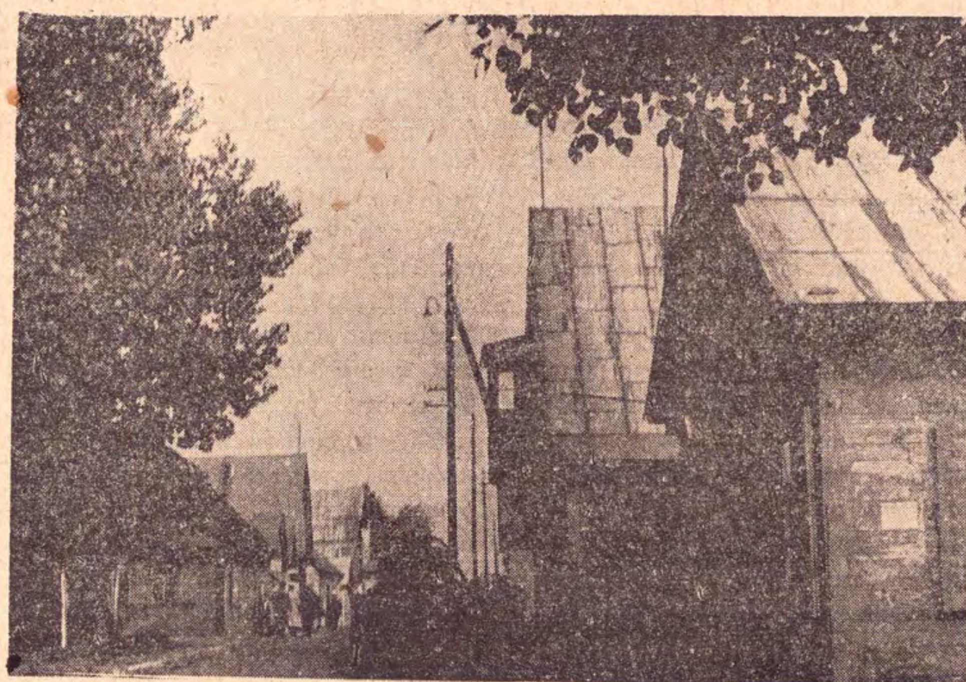
— Мае планы... Асабістыя — спецыялізавацца. Вырашыў стаць хірургам. А, так сказаць, грамадскія і прафесіянальныя — шчыра і сумленна працаваць. Маёй марай з'яўляецца тое, каб нашыя ўлады пабудавалі ў Шымках будынак, у якім памясціліся б Пункт аховы здароўя, сапраўдная аптэка, акушэрскі пункт, но і... памяшканне для лекара.

Грам. Севярын цікавіцца матаспортам. Але не толькі цікавіцца. У апошні час ён арганізуе курс матацыклістаў.

У заключэнне хочацца пажадаць лекару Валянціну Севярыну і ўсім працаўнікам Пункта аховы здароўя ў Шымках поспехаў у працы і асабістым жыцці.

МІХАСЬ КУРАШ

КРАЯВІДЫ БЕЛАСТОЧЧЫНЫ

Вуліца ў Гайнаўцы

Фота — З. Зарэмба

Цяпер трэба было недзе дарабіць пятнаццаць злотых на месяц, каб заплаціць за курсы. Пакуль што нічога не траплялася. Я вышукаў з газет аб'явы, дзе патрабаваліся людзі, і ішоў туды. Марыць пра генеральскую дачку не меў права.

Але, як на тое, Крыся не выходзіла з галавы. Я хацеў помсціць за крыўду і накіроўваў думкі так, каб Крыся выглядала ў чорным святле. Успамінаў, напрыклад, сваю хату з гнілой саламянай страхой, з крапівой пад плотам, з сякерай, уваткнёнай у калодку сярод падворка. Успамінаў маці, якая дажывала свой век, а так і не навучылася ўжываць слова «кіламетр». Калі незнаёмыя людзі пыталіся адлегласць да якой-небудзь вёскі, яна адказвала словамі «блізка», «далёка», у залежнасці ад адлегласці яшчэ дадавала «зусім», або «вельмі». А калі трэба было сказаць ёй, у якім годзе штонебудзь здарылася, маці не ўмела карыстацца лічбамі, казала так: «Гэта здарылася за тыдзень перад калядамі ў тым року, калі Сабосеў Ёзік п'яны ўтапіўся», або «Гэта было на вялікі пост, калі паморак на свіней быў»... І ўспамінаў Крысін дом, дзе адной прыслугі было некалькі чалавек. Прагна жадаў, каб настала рэвалюцыя і стараўся ўявіць сабе генеральскую сям'ю ў такую хвіліну. Але хтосьці ў душы мяне стрымліваў і казаў, што рэвалюцыя тут не пры чым, што дамы не пры чым таксама, не пры чым і Крыся, бо бацькоў сабе не выбіраюць.

Прайшло некалькі дзён. Аднаго разу вяртаўся я з чарговых пошукаў і на цэнтральнай вуліцы сустрэў групу гімназістак з князем. Пасля ўніверсітэцкай бойкі Любецкага спатыкаў не раз. Ён, як і належыць ганароваму пану, мне не помсціў. Нават не падаваў выгляду, што між намі нешта было, хоць добра ведаў, хто яму расквасіў твар. Гэта ў ім мне спадабалася.

Калі я ўбачыў сярод гімназістак Крысю, у мяне падкасіліся ногі. Рука Любецкага вісела на чорнай хусціцы, падвязанай да шыі, лоб быў ахутаны бінтам, твар заклеены пластырам. Усё гэта ён з падкрэсленай скромнасцю выстаўляў напаказ і купаўся ў позірках гімназістак, а яны дарылі яго падзівам і захапленнем. Крыся, вядома, мяне нават і не заўважыла. Я яшчэ раз у ёй расчараваўся.

Ішоў я далей і бачыў, што ўсе мае старанні выкінуць з сэрца Крысю раптам паляцелі к чорту. Успомнілася ранейшае, і я стаў у думцы працягваць размову з Крысяй і яе маці, якую я так нядаўна правёў. Тое ўсё звычайнае, што я ўбачыў на кватэры ў генерала, зрабіла паненку бліжэйшай, даступнай. Прыдумваў лепшую прычыну зайсці да генерала, даваў разумнейшыя адказы генеральшы, нават дазваляў Антосі зашываць нагавіцы. І колькі ў маёй галаве з'яўлялася варыянтаў таго, што магло адбыцца, божа ты мой!

Было відавочна: Крыся не захацела са мной знаёміцца не таму, што яна дачка генерала. Прыходзілі на памяць прыклады з літаратуры, кіно, дзе дочкі славутых бацькоў улюбляліся ў простых хлопцаў. Грызла самалюбства, што мной зганьбавалі. Я злаваўся на сябе.

РАЗДЗЕЛ ДРУГІ

1

Цягнулася гэтая гісторыя доўга. Затое перамянілася раптам і нечакана. Цяпер мне аж не верыцца, што магло ўсё так здарыцца. Але не буду забягаць наперад і раскажу па парадку.

Мінула зіма. Наступіла вясна — ранняя, цёплая, з навальніцамі. Ужо ў сакавіку зазеленела трава, у канцы красавіка дрэвы пусцілі лісты, і ў пачатку мая генеральскі панадворак квітнеў пышным букетам сакавітай зеляніны. Я з яго не спускаў вачэй.

А ў гэты дзень пайшоў я ў краму. З працай у мяне ўладкавалася яшчэ раней. Цяпер я кожную раніцу разносіў па кватэрах сто бутэлек малака, якія фурман аднаго памешчыка прывозіў з вёскі яшчэ да світання. Учора атрымаў з дому некалькі злотых. У краме накупіў хлеба, цукру, некалькі кілаграмаў бульбы, і прыціскаючы ўсё да грудзей, накіраваўся дадому. Каб не разарвалася газета і не высыпалася бульба, вымушан быў крочыць памалу, асцярожна. Дарога ішла пад гару. Мяне часта апераджалі людзі, каб абагнаць, яны сыходзілі на брук, нездаволена бурчэлі, а я вінавата маўчаў. У адным месцы (памятаю ўсё дакладна, быццам справа адбылася сёння) першакласнікі напісалі крэйдай арыфметычную задачу і спрачаліся. Толькі я іх абмінуў, калі пачуў:

— Прабачце!

— Калі ласка, — я павярнуў галаву і сумеўся. Побач са мной ішла... Крыся з партфелям. Я сышоў, як мог, у бок.

Апярэджваючы мяне, яна ўзняла вочы. Не, гэтага моманту апісаць нельга, яго трэба было бачыць. Яна паглядзела на мяне так, як можа паўзірацца дзяўчына на хлопца толькі адзін раз. Ні раней, ні пасля я не запамятаў Крысін позірк. Гэты выраз вачэй і твару пакінуў у маім сэрцы след назаўсёды. Мне раптам здалося, што я Крысю і раней бачыў бліжка і ведаў.

(Працяг будзе)

© PDF: Kamunikat.org 2022 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

© PDF: Kamunikat.org 2022 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

З гісторыі беларускай народнай кухні

„ВЯСЕЛЛЕ"

Самым вялікім частаваннем суправаджалася, аднак, вяселле. Вяселле, як правіла, рабілася ўвосень, калі былі скончаны асноўныя сельскагаспадарчыя работы і быў дастатак у прадуктах харчавання. З абрадавай ежы на вяселлі ў беларусаў абавязковым павінен быць каравай. Акадэмік М. Нікольскі сцвярджае, што каравай — гэта такая страва, «...якая павінна была забяспечыць маладым плоднасць і багацце». Каравай — вялікі бохан вясельнага хлеба (пірага) які пёкся ў канцы вяселля. Падзел каравая праходзіў амаль у канцы вясельнага частавання. Старэйшы сват адразаў кавалачак каравая і падаваў разам з кілішкам гарэлкі госцю, які клаў у гэты момант падарунак маладым. Увесь час пры раздзеле каравая спяваліся вясельныя песні, у якіх услаўляліся малады «князь» і маладая «княгіня», а таксама грала музыка. Ва ўсіх усходнеславянскіх народаў маладую пару сустракалі з хлебам і соллю. Захавалася гэта і цяпер.

Да вяселля доўга і старанна рыхтаваліся. На ім прысутнічала людзей звычайна больш, чым на іншых сямейных урачыстасцях. Да вяселля добра рыхтаваліся і запрошаныя госці. Кожная гаспадыня не прапускала зручнага моманту, каб паказаць сваё ўменне ў прыгатаванні кулінарных вырабаў.

Бацькі і блізкая радня маладых гатавалі пячысты. Пячыстымі называліся засмажаны гусь, качка, парася, курыца, вялікія кавалкі свінога, ялавічнага мяса. Пячыста магло быць тушаным, смажаным і адвараным. Гусь, качка засмажваліся з рознай начынкай.

Частаванне наладжвалася і пасля пахавання нябожчыка. Была традыцыя даваць памінальны абед, які ў некаторых месцах Беларусі налічваў да 12 страў. Пасля малітвы ўсе садзіліся за стол і елі спачатку па лыжцы канчна, — кашы з ячменю, пшаніцы, якая падавалася з сытою. Усе прысутныя за жалобным сталом павінны былі па кругу з'есці кануна па тры лыжкі. Затым елі капусту, клёцкі ці бульбяны суп, аўсяны кісель, крупнік, вараны гарох, кулагу, аладкі, макароны ці локшыны, халоднае варанае мяса, нарэзанае кавалачкамі, і паліўку з грыбоў і капуснага расолу. Гэтыя стравы падаваліся і ў дні памінак.

Бадай, рэдка ў якога - небудзь народа было такое шанаванне памяці нябожчыкаў, як у беларусаў. Гэта было свяшчэнным абавязкам. Таму ў некаторых мясцовасцях Беларусі адзначалася ў год ад 3 да 4 «дзядоў». Асабліва сярод дзядоў вылучаліся «асеніны», гэта значыць асеннія дзяды, якія былі 26 кастрычніка па старому стылю. Да асенінаў рыхтавалі старанна не толькі ежу, але ўсю сялянскую гаспадарку. Гэта была своеасаблівая «справаздача» перад памяццю памерлых. Мужчыны наводзілі парадак у гумнах, хлявах, клецях і павецях. Трэба ж было ўсё зрабіць так, каб дагадзіць дзядам, якія павінны былі нябачна прысутнічаць у гэты дзень у хаце селяніна і агледзець яго гаспадарку. Жанчыны, дзяўчаты прыбіралі чыста ў хатах, гатавалі спецыяльныя стравы на вячэру. Вячэра на асеніны рабілася багатай, бо гэты перыяд года забяспечваў прадуктамі харчавання сялянскую сям'ю лепш, чым усе іншыя. Хто з сялян быў багацей, той мог забіць і парсюка. З яго ног варылі студзень, рабілі крывяныя кілбасы, вантрабянку, мачанку, смажанку са свініны, а таксама наліснік, квас, крупнік. Былі тут і каша, і сыта на мёдзе, і стравы з бобу і гароху.

На асенінах не ўсюды была аднолькавая колькасць страў. Адны паселішчы гатавалі іх 12, другія — 9, але не менш 7 страў. Калі ж зусім быў бедны гаспадар, то ён пазычаў сёе-тое з прадуктаў у суседа. Пасля малітвы ўся сям'я садзілася за стол і вячэрала. З кожнай стравы адлівалі ў асобную міску па лыжцы дзядам, але часцей і асабліва ў пазнейшыя часы стравы не адліваліся, а пакідалі ўсе на стале адкрытымі на ноч, выгнаўшы перад гэтым з хаты ката. Пакідалі і, клаўшыся спаць, гаварылі: «Хай будзе дзядам! Хай яны паядзяць нашых страў», ці «Толькі ешце, будзе з вас! Мёд, гарох і каша— усё багацце наша!»

Агульнае памінанне памерлых адбывалася і ў радаўніцу, якая была неўзабаве пасля вялікадня. У гэтае свята на могілкі сыходзіліся ўсёй вёскай, спачатку папраўлялі магілы, абнаўлялі крыжы, агарожы, саджалі кветкі, а затым у другой палове дня рабілі тут жа памінальны абед

(Працяг будзе)

СТАГОДДЗЕ БЕЛАРУСКАГА ПЕРАКЛАДУ «ПАНА ТАДЭУША»

(Працяг са стар. 3).

Што наблізіла паэму Міцкевіча да беларускага паэта? У «Пану Тадэушу» ёсць шмат беларускіх фальклорных матываў, якія павінны былі выклікаць зацікаўленне Марцінкевіча — добрага знаўцы беларускіх народных абычаяў. А наколькі любіў ён народную паэзію, сведчыць уся яго творчая спадчына, прасякнутая народнымі песнямі, прыказкамі, мастацкімі вобразамі, пачэрпнутымі з багатага беларускага фальклору. Супольныя вытокі паэзіі двух славянскіх паэтаў вельмі моцна іх аб'ядналі. Марцінкевіч бачыў у асобе Міцкевіча не толькі вялікага нацыянальнага паэта польскага народа і свайго творчага настаўніка, але таксама і вернага сына беларускай зямлі — Навагрудчыны, закаханага ў вуснапаэтычную творчасць яе простых жыхароў - беларусаў. Бачыў у асобе Міцкевіча прыклад, якой вяршыні можа дасягнуць сапраўдная паэзія, прасякнутая цудоўным беларускім фальклорам.

Польскі пісьменнік Леан Кручкоўскі калісьці правільна сцвярджаў — і яго словы ўспамінаюцца ў гэты момант: «Цяжка ў творчасці Міцкевіча аддзяліць яго нацыянальную непаўторнасць, ад глыбокага і хвалюючага пачуцця, якім, як матчыным малаком, ускарміў яго беларускі народ». І тут трэба заўсёды шукаць крыніцы гарачай любві Марцінкевіча да вялікага польскага песняра, любві, якая парадзіла сто год таму назад беларускі пераклад «Пана Тадэуша».

мгр М. КАНАПАЦКІ

ХАЛЕРА

(Заканчэнне. Пачатак чытай у папярэднім нумары)

У 1844 г. выбухла эпідэмія ў Персіі, потым у Малой Азіі, на Каўказе і ў Расіі. У наступных гадах ахапіла Балгарыю, Венгрыю, Прусы і Чэхію, у 1848 — Нарвегію, Галандыю, Бельгію і Англію. У 1850/51 г. г. эпідэмія ў Еўропе наогул згасае. Але ў 1853 годзе ізноў ахоплівае амаль усе еўрапейскія краіны ад Расіі і Фінляндыі да Англіі, Іспаніі і Італіі.

У 1855 годзе выбухла новая вялікая эпідэмія ў Індыі, Малой Азіі, Сірыі, Аравіі і была перанесена ў Егіпет, Марока і на заходнія берагі Афрыкі. У Еўропе эпідэмія запанавала на абшары ад Чорнага мора да Атлантычнага акіяна.

У 1856 — 58 г. г. выбухла вялікая эпідэмія ў Індыях, у Персіі, Аравіі, Афрыцы і Паўднёвай Амерыцы. У Еўропе найбольш распаўсюджанай была ў Іспаніі, Партугаліі і Італіі.

Новая пандэмія прыпадае на гады 1863—73. Выбухла яна ў Бенгаліі, Паўночным Індастане, Афганістане, на Цэйлоне. Захварэла 80 000 асоб. У Еўропу дайшла старой дарогай — праз Персію, Каспійскае мора, а таксама праз Аравію, Егіпет, Паўднёвую Францыю і Італію. Пандэмія ў гэты час абняла таксама Балгарыю, Румынію, Расію. Радзей паяўлялася ў Германіі, Францыі, Бельгіі і Скандынаўскіх краінах. У 1866 годзе ў Прусах памерла 114 683 асобы, у Чэхіі — 20 000, у Венгрыі — 30 000, у Англіі — 14 378, у Італіі — 130 000, у Польшчы 11 265. Эпідэмія абняла таксама Аргентыну, Бразілію, Перу і Балівію.

Дзве далейшыя эпідэміі халеры выступілі ў 1870 і 1871 г. г. галоўным чынам у Азіі.

У 1874 г. вялікая і цяжкая эпідэмія паявілася ў Індыі, скуль перайшла ў Сірыю і міжземнаморскі басейн. У 1877 г. паявілася ў Японіі.

На працягу наступных год аж да канца XIX ст. халера значна згасла. У 1902 годзе запанавала сярод пельгрымаў, якія прыходзілі ў Мекку (святы горад магаметан). Адгэтуль была занесена ў Егіпет, дзе захварэла 40 000 асоб. Смяротнасць была высокая — 85 прац. У 1903 годзе пашырылася на Малую Азію, пабярэжжа Чорнага мора і на цэлую Расію.

У час І сусветнай вайны халера шырылася галоўным чынам сярод цывільнага насельніцтва Расіі. Эпідэміі халеры паўтараліся ў Расіі кожны год аж да 1918 года. Але былі не надта страшны. Вялікая эпідэмія выбухла ў 1922 годзе і абняла Паволжа, Урал, Каўказ і Сібір. Працягвалася да 1924 года. У 1923 годзе памерла 75 000 асоб.

Дзякуючы застасаванню санітарных і гігіенічных абсталяванняў пасля І вайны, халера выгасла на цэлым зямным шары за выключэннем краін, якія знаходзяцца па-суседску з гняздом халеры ў Індыі.

Перад ІІ сусветнай вайной эпідэміі халеры паяўляліся, між іншым, на Цэйлоне, у Бурме, Сіяме, у Кітаі, Японіі, Іране, Іраку. У 1938 годзе цяжкая эпідэмія была ў Брытанскіх Індыях.

У 1947 годзе халера выбухла ў Егіпце. На працягу 8 тыдняў захварэла 20 877 асоб, палова памерла. Халеру сюды прынеслі праўдападобна англійскія войскі, якіх прыслалі з Індыі. Хуткая санітарная акцыя — парашок ДДТ, уколы, і інш. не дазволілі заразе шырыцца.

Толькі для закаханых

САРДЭЧНЫЯ ТАЙНЫ

З Васяю я пазнаёмілася 2 гады таму. Ён жыве далёка ад нашай вёскі. Пісаў да мяне часта. Я яму ўвесь час адпісвала. Потым раптам ён перастаў пісаць.

У тым часе я пазнаёмілася з Юркам і мы пачалі хадзіць. Юрка мне падабаўся. Ён мяне моцна пакахаў. Мы пастанавілі пажаніцца. Але набяду, у гэты час я ізноў атрымала ліст ад Васі. Ён нават сам прыехаў, і даведаўшыся аб маім блізкім шлюбе, вымог на мне, каб я парвала з Юркам. Сказаў, што мяне кахае і ажэніцца са мною.

Я зрабіла так, як хацеў Вася. Вася выехаў. Праўда, піша лісты, але нейкія сухія і зусім не ўспамінае пра шлюб. Я не ведаю, што думаць і як захавацца. Парадзь, Сэрцайка.

АНЯ Т.

Чалавек ты, Аня, хвейны і гэта ўжо дрэнна. Скрыўдзіла Юрку, які цябе шчыра кахаў. Вася выглядае на баламута і не павінна ты была, на яго жаданне, раз-два зрываць з Юркам. Што цяпер рабіць? Захавацца, як бы нічым не пераймаешся. Пачакаць. Калі Васю сапраўды кахаеш моцна, тым больш не павінна паказаць яму сваіх цярпенняў.

Напішы, як далей пойдуць твае сардэчныя справы.

СЭРЦАЙКА

БЛІЗНЯТЫ

У снежні мінулага года ў Капенгаскім заапарку ў палярнай мядзведзіцы нарадзіліся блізняты — мядзвежаты. Адзін з малышоў меў на сваёй беласнежнай шубе карычневыя плямы.

Некаторыя вучоныя лічаць, што гэта спадчына па пра-пра-прадзедах — бурых мядзведзях, якія некалі перасяліліся ў арктычныя ільды

© PDF: Kamunikat.org 2022 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

© PDF: Kamunikat.org 2022 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

НАСТКА

Ляды — невялікая вёска ў Гайнаўскім павеце, якая раскінулася сярод раўніннай пляцоўкі над ракою Локніца. У ста метрэх ад ракі шнурком цягнецца малады хвоїны пералесак. Нічога асаблівага ў гэтай вёсцы не адбываецца, але звернем на сярэдзіне вёскі ў «прагулак» — дарогу, якая вядзе да Чыжоў. У канцы вёскі вышэй названая рэчка разліваецца літарай «У», каб за вёскаю зноў злучыцца ў адно рэгулярнае карыта, у якім павольна коціць свае мутныя воды.

Аднак рэчкі мы яшчэ не мінулі. Перад намі ўзвышаецца два масты, менавіта на гэтай літары «У», з якой і пачынаецца бяда.

Праязджаем адзін мост, набліжаемся да другога, а тут... дух захваціла ад нечаканасці і здзіўлення.

Цяжка сказаць, хто гэтага «старэчу» палажыў цераз рэчку, людзі ці бабры, якія таксама слаўяцца сваім майстэрствам. У мосце столькі дзірак і паломаных дылёў, што сам бухгальтар не зможа іх пералічыць.

Кожны, хто не пераходзіць ці праязджае праз гэты мост снуе гамлетаўскія разважанні.

— Праеду, ці не праеду?

— Усё ж такі не буду рабіць аргомны круг на Курашава. А мо' удасца хоць і народная прыказка гаворыць: «Хто дарогу прастуе, той у хаце не начуе».

А мост дрыжыць і гудзе, як хто едзе ці ідзе. І хаця разыкоўна і страшна ісці праз гэты мост, але адначасова цікава і забаўна:

Ідзеш цераз мост з уяўленнем, быццам ляціш у нейкім «спутніку». Пад нагамі ў цябе, праз дзіркі і правалiны, адбіваецца ў вадзе галубое неба з павольна плывучымі снежна - белымі воблачкамі. А вечарам усміхаецца бледны месяц і такія ж мігатлівыя зоркі.

Усё добра. Толькі найгорш што усё гэта мае месца на нашай планеце. І да гэтага ў такі бурны перыяд грамадскіх чынаў. Патрэбна, каб жыхары вёскі падумалі аб гэтым.

А цікава ці ведае штонебудзь пра гэта Грамадская рада? А мо' ГРН такім чынам рыхтуе людзей да міжпланетных палётаў? У такім выпадку нічога не маем супраць. Толькі, каб гэтыя палёты ў будучым, а яны напэўна будуць, калі справы не палепшацца, праходзілі без ахвяр і калецтва.

ЯНКА Б

ГУРТОК ПРАЦУЕ

(як арганізаваць мастацкі гурток)

Мінулым разам пісалі аб тым, якімі справамі павінен заняцца гурток Беларускага таварыства ў першую чаргу. Цяпер крыху пагаворым аб арганізацыі мастацкага гуртка.

Найлягчэй пераважна арганізаваць драматычны гурток. Арганізуючы яго, праўленне гуртка Беларускага таварыства павінна звярнуцца да беларускага настаўніка мясцовай школы з просьбай, каб прыняў на сябе мастацкае кіраўніцтва ім. Настаўнік ведае, як трэба апрацаваць кожную ролю п'есы. Ён пакіруе ігрой артыстаў - аматараў на сцэне.

Для добрай працы аматарскага гуртка, бадай найважнейшым з'яўляецца падборка адпаведнай п'есы для пастаноўкі. Часта бывае так, што нованрганізаваны гурток хутка распадаецца. Найчасцейшай прычынай распаду калектыву з'яўляецца тое, што яго арганізатараў «узяла» нядобрая амбіцыя, адразу арганізаваць вялікую пастаноўку! Выбраная многаактавая п'еса з шматлікімі асобамі і вялікай дэкарацыяй, аказалася непасільнай для гуртка. Людзей знеахвоціла няўдача...

На пачатак сваёй дзейнасці драматычны гурток павінен апрацаваць невялікую, аднаактавую п'есу ў якой удзельнічае нямнога асоб, і з як найпрасцейшай дэкарацыяй. Людзі будуць моцна заахвочаныя і ўзрадаваны першымі поспехамі і гэта сцэментуе сілы малодога калектыву.

Прытым хачу параіць, узяцца напачатак за наступныя невялікія п'есы, якія надрукавала Галоўнае праўленне нашага Таварыства. Гэта — «Мікітаў лапаць», «Госць з таго свету», «Боты», «Суседка». Усе яны маюць жартоўны характар, і ўсе п'есы можна набыць у павятовых аддзелах Беларускага таварыства або ў Галоўным праўленні БГКТ, Беласток, вул. Складоўскай 7 пакой 11 або 9.

Каб драматычны гурток добра і безупынна працаваў, трэба, каб праўленне гуртка БГКТ узяло ў свае рукі арганізацыю рэпетыцый і пастановак. Верце, што адзін настаўнік толькі сваімі сіламі не зможа доўга весці працу аматараў. Тут неабходная безупынная арганізацыйная дапамога мясцовага актыву!

Калі ў вёсцы няма святліцы, дык месцам працы драматычнага гуртка, будзе школьны будынак.

ст. інструктар ГП БГКТ
САКРАТ ЯНОВІЧ

ВОСЕНЬ

Апусцелі палі. Дзе-ні-дзе толькі стырчаць густыя чупрыны пожняў. Але і яны хутка знікнуць. Сяляне праводзяць ворыва пад бульбу.

На здымку: Іван Баўтручук з Войшкаў заворвае пожню.

Фота — В. Б.

«РАДЫЁ і ТЭЛЕВІЗІЯ» НА БЕЛАСТОЧЧЫНЕ

У днях ад 14 да 16 верасня пабывалі на Беласточчыне рэдактары Марыя Тыгельская і Зыгмунт Янушэўскі. З'яўляюцца яны журналістамі варшаўскага часопіса «Радыё і Тэлевізія».

Гасцей асабліва цікавіла беларуская народная культура. Наведалі шмат мясцовасцей Беластоцкага і Гайнаўскага паветаў. Варшаўскія журналісты пазнаёміліся з беларускімі народнымі ўборамі, ткацтвам і выразкамі, з песнямі.

14 верасня рэд. рэд. Марыя Тыгельская і Зыгмунт Янушэўскі ў суправаджэнні рэдактара беларускіх перадач «Польскага Радыё» ў Беластоку Мацея Канапацкага — пабывалі ў школе імя Кастуся Каліноўскага ў Мастаўлянах, дзе наігралі рэпартаж. (ся)

11.X.1959 г. — 25.X.1959 г.

Клуб міжнароднай кніжкі і друку

Беласток

Рынак Касцюшкі 3

Выстаўка прац БЕЛАРУСКІХ МАСТАКОЎ — прафесіяналаў у Польшчы.

Жывапіс, акварэль, графіка.

Выстаўка будзе адкрыта штодзень ад 10—22 гадзіны.

У сувязі з выездам на сталае месца жыхарства ў Балгарыю нашага графіка Любы Красоўскай, сардэчна дзякуем ёй за працу, якую яна ўклала ў рэдагаванне «Нівы» і жадаем поспехаў у творчасці і асабістым жыцці на новым месцы.

РЭДАКЦЫЯ
І СЯБРЫ З ДРУКАРНІ

З ЖЫЦЦЯ Б.Г.К.Т.

13 верасня ў святліцы Гарадскога аддзела БГКТ у Беластоку адбылася развітальная вечарына ў сувязі з ад'ездам у Балгарыю мастацкага працаўніка «Нівы» Любы Красоўскай. Вечарыну наладзілі працаўнікі рэдакцыі «Нівы» і Аддзела БГКТ у Беластоку.

ПАДЗЯКА

Праўленне Гарадскога аддзела БГКТ у Беластоку шчыра дзякуе сябру Осіпу Маркоўскаму з Беластока за 15 кніжак зданых у бібліятэку Гарадскога аддзела.

К. Х.

АЎТАР ВЯДОМЫ РЭДАКЦЫІ — РЫБАЛЫ.

Чаму не падалі свайго прозвішча? Калі не хочаце каб Вашае прозвішча было змешчана ў газеце, тады трэба напісаць «Прозвішча да ведама рэдакцыі».

Ананімных матэрыялаў не друкуем.

танцы... спеў... адпачынак... танцы ...спеў ...адпачынак... танцы... спеў... танцы...

3 кастрычніка (субота) Гарадскі аддзел БГКТ у Беластоку

арганізуе

ВЕЧАРЫНУ

У праграме выступленне калектыву песні і танца ГП БГКТ

Танцы да світання — **Буфет на месцы**

Вечарына адбудзецца ў святліцы завода імя Сержана (вул. Аўгустоўская 10). Пачатак у 20 гадз. Білеты па 20 зл. ад асобы можна ўжо набыць у Праўленні аддзела: вул. Складоўскай 7 (Дом звёнзкаў завадовых), пакой 11.

танцы... спеў... адпачынак... танцы ...спеў ...адпачынак... танцы... спеў...

„NIWA"

Organ ZG BSTK. Adres ZG BSTK: Białystok M. C. Skłodowskiej 7. tel 54 14.

Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok. ul. Wesołowskiego 1. tel. centr. 37-41, red. naczelny i sekretariat 25 89.

Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa".

Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2.40 zł. kwartalnie — 7.20 zł. półrocznie — 14 40 zł. rocznie — 28.80 zł.

Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch". Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.

Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą kwartalnie — 10.15 zł. półrocznie — 20.30 zł. i rocznie — 40.60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa.

Zamówienie na „Niwę" z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONA" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4.16.

© PDF: Kamunikat.org 2022 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

© PDF: Kamunikat.org 2022 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

ЛЕДАКОЛ

Падумайце толькі, дарагія чытачы. У Савецкім Саюзе пабудавалі атамны ледакол. Цуда тэхнікі! Ломіць лёд тоўсты на два з паловай метра. Цэлы год можа плываць без вугалю і апрача кухоннага дымка ніякі іншы дым над ледаколам не круціцца.

На такім судне і рыбку можна лавіць. Пад двухметравым ільдом рыба адчувае сябе спакойна. А ледакол падыдзе, на лёд націсне, з грукатам рассыплецца лёд і аглушаная рыбка ўверх жыватом плыве. Бяры тады рыбу, колькі душа патрабуе.

Або ўявіце такое: Навокал палярная ноч. Доўгая ноч — поўгадовая. Белы мядзведзь у цемнаце свайго носа не ўбачыць, а ў каютах ледакола відна як у белы дзень. Спецыяльныя лямпы там свецяць. Не ведаю, як хто з чытачоў, але я гатовы матросам чаравікі чысціць на такім ледаколе, каб толькі прынялі. Вядома, на ледаколе ўсё — як люстэрка, блішчыць.

Ці будуць у матросаў чаравікі блішчаць — не ручаюся. Вядома, як з нашым абутковым крэмам. Хутчэй сам стану блішчэць ад намагання, але чаравікі застануцца матовымі.

Паплаваў бы я гадок, пакуль ледакол паверне за новым атамным палівам. Напісаў бы за гэты час пра пінгвінаў, маржоў і цюленяў, у якіх слёзы брылянтамі замярзаюць.

Чытачам дух захапіла б. Навокал глыбокая ноч, у тэрмометры ртуць замярзае, белыя мядзведзі «каравул» крычаць, а дзядзька піша. Хараство, як у кіно.

Можа і пра цюленяў не пісаў бы. У нас сваіх, нашых цюленяў дастаткова. Калі б у нас менш было цюленяў, нашыя дасягненні раслі б, як булкі ў маёй бабкі.

А ведаеце, дарагія чытачы, што было надрукавана ў газеце пад артыкулам аб ледаколе «Ленін»?

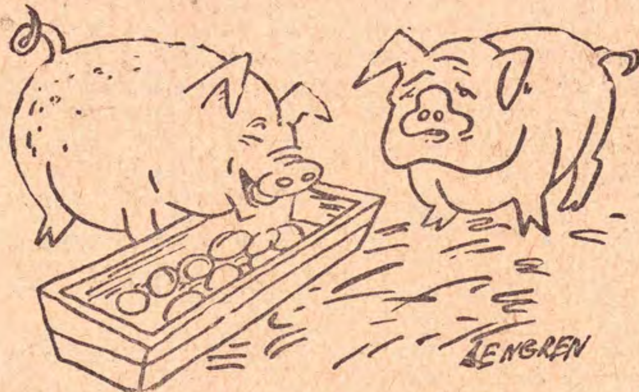
Вестка аб споры ў вёсцы Пеняны.

Сяляне Каструбец і Ліс паспрачаліся за малы лужочак. Селянін Каструбец пераконваючы Ліса, схапіў кусок вадаправоднай трубы і ўдарыў. Галава Ліса трэснула, як лёд пад ледаколам. Як бачыце, людзі добрыя, і ў нас ёсць выдатныя дасягненні.

Дзядзька Лявон.

Без подпісу.

— Не будзь чалавекам, пазыч да заўтра дзве бульбіны.

ГУМАР У КАРОТКІХ ШТОНІКАХ

Бася (5 год) вельмі не любіць рана класціся спаць. Каб яе ўлажыць, бабуся гаворыць:

— Калі я была такая маленькая, як ты, то клалася спаць разам з курамі.

На гэта ёй Бася, не раздумваючы:

— Цікава, як бабуся магла спаць на седале?

Збысь (4 гады) сядзіць з мамай у вагоне, чакаючы адпраўкі цягніка.

— Чаму не кранаецца цягнік? — не могуць стрываць пасажыры.

На гэта Збысь, уладальнік завадных цацак, заяўляе з пачуццём уласнай гордасці:

— А я ведаю. У яго напэўна лопнула спружына.

Ганя (3 гады), раздзяваючы ляльку, убачыла на спіне напісаную цану: 36 злотых.

— Што гэта значыць? — спытала яна маці.

— Маці растлумачыла, што лялька каштавала столькі злотых. Ганя, вельмі зацікаўленая, падымае спадніčку і просіць:

— Паглядзі, калі ласка, а колькі я каштавала?

Маці тлумачыць **Лесю** (3 1/2 гады), што тата павінен хадзіць на работу, каб зарабляць грошы на хлеб. Лесь пасля кароткага роздуму пытае:

— А хіба не лепш купляць булкі, і няхай тата сядзіць дома?

Яцэк (3 гады) заўсёды чуе, што жывёлін нельга крыўдзіць, што трэба іх любіць. Аднойчы ідучы дадому з возера і пачухваючыся, з кіслаю мінай пытае маці:

— Мамачка, а камарыкаў таксама трэба любіць?

Бажэнка (3 1/2 гады) сабралася з маці да зубнога ўрача. Калі яны вярнуліся, тата пытае ў яе, ці была яна ветлівай, ці не плакала. Бажэнка пацвярджае:

— Зусім не плакала.

Задаволены тата хваліць дачку, частуе шакаладкай і пытае, ці не зрабіў ёй зубны ўрач балюча.

— Не, татачка, яго зусім не было.

Марэк (4 гады) просіць:

— Мама, зрабі нам піражкі. Мама тлумачыць, што зробіць іх, але толькі пасля першага, калі будуць грошы.

На гэта Марэк пакрыўджана:

— Піражкі ж начыняюць павідлам, а не грошыкамі.

Люцынка (2 гады і 10 месяцаў) прыглядаецца, як бабуся ставіць татку банкі. Бабуся, жартуючы, пытае:

— А табе, Люцынка, дзе паставіць банкі? На спінцы ці на жывоціку?

На гэта Люцынка сур'ёзна:

— Найлепш на падлозе: не будзе балець.

Славік (2 гады) слухае казку пра чырвоную шапачку, і пасля слоў «...і тады воўк з'еў бабулю», — Славік перапыняе і пытае:

— А ён сказаў дзякую?

Ульяна (2 1/2 гады) глядзіцца ў маленькае люстэрка. Раптам падае яго маме і кажа:

— Паглядзі, што там у мяне на носіку.

Маці пагражае **Лешку** (4 гады), што калі не будзе як след есці, тады стане такі ж маленькі, як дзед.

— Э, э, — гаворыць з недавер'ем Лешак, — дзед малы, бо столькі год ходзіць і ўжо стаптаўся.

Аля (4 гады) не хоча рана ўставаць, капрызнічае і румзае. Маці жартуе:

— Такая вялікая паненка, хутка замуж, а так раве.

Аля скрозь слёзы:

— А як выйду замуж, то хто мяне будзе адводзіць у дзіцячы сад?

— Еш шмат салаты, — гаворыць маці **Элі** (4 гады), — будзеш мець прыгожы колер твару.

— Зялёны? — пытае Эля.

Бабуся размаўляе з дзвюма ўнучкамі. Першая з іх:

— Бабуся, купі сабе крэм да твару, а то ў цябе такія страшныя маршчынкі.

Малодшая **Ева** (4 гады) пярэчыць:

— Не рабі гэтага? Калі не будзе маршчынак, то ты не будзеш бабусяй.

«Жанчына і жыццё»

ІМПАРТАВАНАЯ СУМЕСЬ

Надпіс над сталом служачага ў Арызоне: «Прашу не звяртацца да мяне па інфармацыі. Каб я ведаў што - небудзь, дык не сядзеў бы тут».

*

Дачка - падлётак да маці: «Мама, ці была ты ў жыцці закаханай?»

*

Пацыент у доктара: «Сёння раніцай я вельмі добра сябе адчуў пакуль не прачнуўся».

*

Моль не церпіць газет, бо ведае, што там дрэнна аб ёй пішуць.

ДУМКІ НЕ ПА ДУШЫ

Рэдактар дбае аб тым, каб чытач мог спаць.

*

Перш капае пад некім яму, а пасля выступае з сардэчнай прамовай над адкрытай магілай.

*

Такую слабасць праяўляў, што ўзяў яе на сілу.

*

У мікробаў таксама ёсць свае вялікія праблемы.

*

Мы разам ішлі праз жыццё, аж раптам разышліся нашы дарогі. Мы ўзялі шлюб.

*

Я даўно марыў аб тым, каб праспацца з Кім Новак. Нядаўна мае мары здзейсніліся. Мне прыйшлося пабываць на фільме «Пікнік».

*

Аб мове некаторых пісьменнікаў: Аўтар пайшоў на бок... свайго рамана.

З ЗЕМБЭЦКІ
(«Шпількі»)

*

Даволі паглядзець на дзяцей, якія захапляюцца бегемотам, каб зразумець, што яны змаглі б любіць яшчэ больш брыдкага бацьку, чым той, якога маюць.

*

Калі б у парламент выбіралі заікаў, не было б столькі недарэчных пастаноў.

*

На экране тэлевізара ўсё так, як праз акно вагона, калі хутка едзе цягнік.

ДАРАГІ ЧЫТАЧ!

Твой цікавы самастойны гумар з охвотай надрукуем на 8 стар. нашага часопіса. Рэдакцыя плаціць па 20 зл. ад штукі.

— Ці даўно чакаеш мой любы?...

© PDF: Kamunikat.org 2022 © Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022